

Secretul unei vieți fericite O compunere scrisă pentru Camelia 4 iunie 2008

Unul dintre secretele unei vieți fericite e să ai prieteni de toate vârstele în jurul tău. O doamnă de la Duke mi-a zis demult că secretul unei petreceri reușite e să inviți musafiri de toate vârstele. Era nemțică, o cheama Susanne, și era soția profesorului pe care soțul meu l-a înlocuit la Facultatea de studii franceze. Soțul ei a murit foarte tânăr, iar Susanne a supraviețuit până la vârsta de 101 ani. Era o gazdă talentată, gătea foarte bine în stil german și îmi amintesc mai ales de prăjiturile ei bavareze. Adesea dădea petreceri primvara, când grădina ei era înflorită cu azalee de toate culorile. Trebuie să zic că petrecerile ei erau mereu ocazii cu o atmosferă lejeră și elegantă și cu musafiri de toate vârstele. Până la sfârșitul vieții ei a continuat să se întâlnească și să se împrietenească cu persoane tinere.

Când fiul meu cel mic a plecat la universitate în 2002, am găsit-o pe Vanessa, o fată afro-americană de 12 ani, prin organizația Big Brother, Big Sisters (BBBS). Nu știu de ce am fost atât de motivată să intru în programul acesta. Când m-am înscris, cred că motivul meu conștient a fost unul civic: credeam că făceam ceva bun pentru comunitate. Statistica arată că procentajul sarcinilor fetelor scade drastic când participă la BBBS (sau la orice program asemănător). Dar când meditez acum asupra experienței mele în program, cred că am făcut ceva bun pentru mine: Vanessa m-a întinerit.

După cinci ani relația noastră s-a terminat în mod natural: Vanessa a intrat la liceu și iese des cu prietenii ei, iar anul acesta nu am avut o mașină și nu a fost comod să ne întâlnim. Are permis auto și i-am sugerat o dată că poate să vină cu mașina la mine, și plătesc eu benzina dar nu a urmat propunerea mea. Și am plecat să stau un an în România unde sunt acum, și o să vedem ce va se întâmpla când mă întorc în august. Poate că vom continua legătura. Aș fi fericită.¹ În orice caz, relația mea cu Vanessa a fost foarte sănătoasă pentru mine, mai ales pentru că a coincis cu o perioadă din viața mea când am pierdut multe persoane din familie.

Nu zic nimic original, adică nu e un secret. Toată lumea știe că fericirea în familie vine când bunicii și nepoții sunt împreună. E bine pentru toți, inclusiv pentru părinți!

Aceste reflecții au fost inspirate de vizita lui Phillip săptămână trecută la mine în București. După mai bine de 20 de ani de învățământ, am un student doctorand, adică pe Phillip, cu care lucrez. E prima dată! Sigur, am avut relații cu mulți studenți deștepți și drăguți la nivelul de subdoctorat, iar subdoctoranzii la Duke sunt deosebit de buni și nu mă plâng. Dar odată cu această vizită a lui Phillip mi-am dat seama că viața mea profesională s-a transformat în ultimii doi ani, de când Phillip a intrat în program. Am cunoscut studenți doctoranzi tot timpul, din discipline diferite. Dar Phil-

¹Da, am continuat legătura cu ea și până în vara lui 2013, când redactez compunerile mele, Vanessa și eu am rămas prietene.

lip e primul care se interesează cu pasiune de metoda și de teoria mea. Nu am prea recunoscut că îmi lipsea ceva înaintea sosirii lui. Am fost fericită să mă dedic cărților mele timp de 30 de ani (sau de 20 de ani sau de 6 ani – depinde de măsura pe care contez) și eram mulțumită că eram pe cale să îndeplineac visul meu de-abia întrezărit când eram studentă doctorandă eu însămi: reorganizarea disciplinei lingvistice.²

Când am cumpărat apartamentele în Florida și la București, am avut o idee în adâncul minții că voi termina munca la universitate și că voi sta mai mult timp în aceste locuri. De ce? Am terminat cartea (zilele acestea pun punct). Am crezut că am făcut ce trebuia să fac. Am crezut că am fost la sfârșitul carierei. Știu că nu sunt la vârsta tradițională să fiu la sfârșitul carierei, dar nu fac nimic în mod tradițional.

Acum mă răzgândesc. Ar fi amuzant să rămân la universitate (nu neapărat la Duke) și să predau tot ce am cules în 30 de ani. Entuziasmul lui Phillip îmi amintește de entuziasmul meu de studentă doctorandă. Și are încredere în mine. Mare încredere. Crede despre cartea mea că e foarte importantă în domeniu. Teoria lingvistică a suferit mult în ultimii 50 de ani ieșind din mâna severă a lui Noam Chomsky. Mulți lingviști simt că e timpul să se schimbe teoria. Am simțit și eu nevoia de schimbare acum 20 de ani. Din perioada cea mai timpurie a studiilor mele superioare am bănuțit că teoria gramaticii generative era medievală, în sensul că riglele generative se asemănau cu răspunsurile la întrebări precum: Câți îngerși pot să danseze pe capul unui ac?, adică nu aveau legătură nici cu lumea socioculturală, nici cu funcționarea creierului. Pentru că eram o lingvistă, să zicem anormală, n-am putut să găsesc un post într-un program renumit sau măcar respectabil și am nimerit la Duke unde nu i-a păsat nimănui ce predam. De aceea am avut timp și spațiu în acești 20 de ani să reinventez disciplina, iar Phillip o recunoaște. E o zi nouă pentru mine.³

Acum o lună am cumpărat o carte cu titlul *How Not To Look Old* (Cum să Nu Arățați Bătrână – pentru femei, bineînțeles). E plină de sfaturi și de poze despre păr (blond sau deschis cu breton – Madonna e un exemplu: acum are părul blond și are 50 de ani. Când avea 35 de ani avea părul negru), despre ochelari (am două perechi și amândouă sunt demodate), despre blugi (există o categorie a blugilor care se cheamă jalnic *mom jeans*), despre haine (de exemplu lungimea potrivită a fustelor), și chiar despre unghii (ojă numai deschisă, unghii scurte). Sfatul cel mai uimitor e ideea să-ți injectezi botox în lobii urechilor ca să-i ridici (mă gândesc la bunica mea⁴). Cartea e foarte amuzantă și o mentionez pentru că pledează împotriva chirurgiei estetice. (Repet o frază: Trebuie să eviți soarta unei doamne care s-a supus prea des bisturiului.) Dar, scriind această compunere, mi-am dat seama că scriitoarea cărții a uitat un sfat important: cel mai bun mijloc prin care să nu fii bătrână e să ai o minte tânără – și atunci ești fericită!

²Cartea mea se cheamă *Linguistics and Evolution. A Developmental Approach*. În 2008, când am scris compunerea aceasta, nu găsisem o editură. Acum cartea va fi publicată la Cambridge University Press în 2014.

³Acum, în 2013, privind înapoi, recunosc că Phillip e cu atât mai deștept pentru că m-a convins să scriu o carte împreună cu el, *Languages of the World* și a găsit singur o editură (Wiley-Blackwell).

⁴Vedeți compunerea cu titlul *Bunica mea*.

Julie Tetel Andresen

Nu zic nimic despre copiii de sânge sau despre cei adoptați.⁵ Nu e foarte important dacă o femeie naște un copil (deși e o experiență incredibilă – o să vezi), ci că are copii, adică minți tinere și vioaie în jurul ei. În același timp, le apreciez pe prietenele mele bune care au 67 de ani (Carol), 75 de ani (Maria) și 76 de ani (Barbara). Să ai prieteni și rude de toate vârstele în jurul tău. Acesta e secretul unei vieți fericite!

⁵Camelia, știi că ești fiica mea adoptivă.